

particular. During this period, a new Budget Code was adopted, approved the Strategy of development of the first steps in the field of decentralization, system of intergovernmental transfers was revised, some types of income were transferred to the local level. But these changes were not able to fundamentally solve the key problems of public finances. As an example, the size of the public debt at the end of 2015 reached almost 80% of GDP [1]. Ukraine almost lost access to market-based instruments of borrowing on international markets – excluding borrowings undertaken under the guarantees of the USA government – and may only receive funding from international financial organizations.

There are several key reasons why budget policy has lost the function of an instrument for economic development. First of all, the fiscal policy has become the solely tool of policy for financial stabilization, not development. Overly strict expenditure restraint in virtually all budget programs was one of the reasons for the extension of the economic downturn, reducing export earnings, investment and consumption. Secondly, the mixture of the functional and program-target methods in budgeting has led to uncontrolled budget planning and implementation. The preliminary control is virtually absent. And last, but not least, the constant experiment with the tax system and the unsuccessful attempts of decentralization, the insurmountable corruption in the expenditure of budget resources, lack of reforms in system of social transfers have led to an imbalance of the fiscal system and significant increase in public debt. The culmination of the decrease becomes the disregard for procedures of development and adoption of the draft State budget: State budget was adopting near the end of the year, without adequate consideration and analysis of its components.

Thus, originally powerful, designed for reforms and economic growth, public finance system in Ukraine is gradually transformed into a passive addition to the regulated politically and economically weak public administration. As a result, the confidence of both ordinary citizens and entrepreneurs to budget and fiscal, as its component, policy remains low.

References

1. Статистичні матеріали щодо державного та гарантованого державою боргу України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/borg>

Єгоричева С.Б.

*Полтавський університет економіки і торгівлі,
професор кафедри фінансів та банківської справи,
доктор економічних наук, професор*

ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД ЄС

Стан державних фінансів багатьох країн світу в останні десятиліття суттєво погіршився. Це сталося внаслідок фінансово-економічних криз, уповільнення темпів зростання ВВП, об'єктивного збільшення соціальних витрат та ін. В Україні ситуація ускладнюється військово-політичними чинниками, а також відсутністю реальних структурних реформ в економіці. Нестабільність фінансового становища проявляється у зниженні спроможності держав виконувати свої зобов'язання і, зрештою, у зростанні співвідношення «публічний борг до ВВП».

Інституційним чинником стримування цих негативних процесів є науково обгрунтоване фіскальне управління, під яким розуміється сукупність правил, регулятивних положень та процедур, що визначають розробку, затвердження, виконання й моніторинг бюджетної політики. Фіскальне управління спрямоване на досягнення декількох цілей: забезпечення міцної бюджетної позиції завдяки протидії тенденції до збільшення бюджетного дефіциту та коефіцієнтів заборгованості; зменшення циклічності (у т.ч. політичної) у розробці бюджетної політики; посилення координації діяльності різних рівнів публічного управління; підвищення ефективності бюджетних витрат.

Відповідно до досвіду ЄС, основу результативного фіскального управління формують, зокрема, національні фіскальні правила, незалежні фінансові інститути й середньострокові бюджетні рамки.

Фіскальні правила – це кількісні цільові орієнтири бюджетних показників: балансування бюджету, публічного боргу, доходів та видатків, найбільш відомими з яких є Маастрихтські економічні критерії. Вони створюють постійні обмеження для фіскальної політики. Маючи за основну мету зміцнення бюджетної дисципліни, фіскальні правила також сприяють координації дій різних рівнів управління та зниженню невизначеності при розробці бюджетної політики. Європейською комісією постійно відстежуються, шляхом щорічних опитувань, встановлені країнами-членами національні фіскальні правила, розраховуються індекси їх «сили» у розрізі окремих правил або окремих країн, що надає можливість їх ретроспективного аналізу й порівняння із загальною результативністю бюджетної політики [1].

Проте навіть найкращі з цих правил не можуть дати чітких рекомендацій стосовно заходів, які необхідно застосовувати у фіскальній сфері уряду тієї чи іншої держави. Фіскальні правила є ефективними, коли вони підтримуються сильною політичною волею або інституційними механізмами виконання і контролю. До таких механізмів можна віднести і фіскальні інститути, або фіскальні ради. Це незалежні державні органи, інші, ніж центральний банк, уряд або парламент, які готують макроекономічні бюджетні прогнози, здійснюють моніторинг бюджетних показників й консультують уряд з питань бюджетної політики. У 2014 році у країнах-членах ЄС існувало 47 таких фіскальних рад, причому процес їх створення та реформування діяльності постійно продовжується [2]. В Україні вже функціонують прообрази таких інститутів, зокрема, ДННУ «Академія фінансового управління», ВГО «Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень», які при відповідній державній підтримці можуть трансформуватися у повноцінні фіскальні ради.

Нарешті, середньострокові бюджетні рамки визначаються як фіскальні механізми, які дозволяють уряду розширити горизонт фіскальної політики за річні межі. Це надзвичайно важливо, оскільки більшість фіскальних заходів мають наслідки, які виходять далеко за рамки щорічного бюджетного циклу. Тому ефективне середньострокове планування має відображати вплив минулих бюджетних зобов'язань, а також майбутню вартість нових бюджетних заходів.

Література

1. Numerical fiscal rules in the EU Member States / European Commission // Режим доступу: http://ec.europa.eu/economy_finance/
2. Report on Public Finance in EMU – 2014 / European Commission // Режим доступу: http://ec.europa.eu/economy_finance/